

Bryssel den 23 maj 2025
(OR. en)

9292/25

RECH 242
TELECOM 155

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

av den: 23 maj 2025

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 8390/25

Ärende: Mot en EU-strategi för artificiell intelligens inom vetenskap
– Rådets slutsatser, godkända den 23 maj 2025

För delegationerna bifogas rådets slutsatser med titeln *Mot en EU-strategi för artificiell intelligens inom vetenskap*, som godkändes av rådet vid dess 4097:e möte den 23 maj 2025.

RÅDETS SLUTSATSER

MOT EN EU-STRATEGI FÖR ARTIFICIELL INTELLIGENS INOM VETENSKAP

EUROPEISKA UNIONENS RÅD,

SOM ERINRAR OM

- sina slutsatser av den 26 november 2021¹ om den framtida styrningen av det europeiska forskningsområdet,
- sina slutsatser av den 2 december 2022² om den nya europeiska innovationsagendan,
- sina slutsatser av den 5 november 2024³ om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport 08/2024 med titeln *EU:s ambition i fråga om artificiell intelligens: det krävs bättre styrning och ökade och mer riktade investeringar framöver*, där man betonade behovet av samordnade insatser, ökade investeringar och förbättrad tillgång till digital infrastruktur för utveckling av AI,

SOM NOTERAR

- kommissionens meddelande om den samordnade planen för artificiell intelligens (AI)⁴, som utgör en ram för anpassning av medlemsstaternas strategier till EU:s prioriteringar,
- evidensgranskningsrapporten från mekanismen för vetenskaplig rådgivning till Europeiska kommissionen med titeln *Successful and timely uptake of artificial intelligence in science in the EU* (inte översatt till svenska), som offentliggjordes i april 2024,

¹ 14308/21.
² 14705/22.
³ 14849/24.
⁴ COM(2018) 795.

- kommissionens riktlinjer om de förbjudna användningsområden för artificiell intelligens som fastställs i AI-förordningen, särskilt förtydligandena om undantaget för forskning i AI-förordningen⁵,
 - uttalandet om inkluderande och hållbar artificiell intelligens för människor och planeten, som undertecknades den 11 februari 2025 vid toppmötet om AI-åtgärder,
1. ÄR MEDVETET OM den snabba utvecklingen av AI och AI-teknik avsedd för vetenskap, som omdanar vetenskaplig praxis och har lett till banbrytande resultat och tillämpningar inom vetenskapen,
 2. ERINRAR OM att AI kan tillämpas på många olika sätt inom vetenskapen, bland annat som ett mångsidigt verktyg för dataanalys och datasimulering, vilket leder till nya upptäckter och stora språkmodeller som används som ett stödverktyg,
 3. ÄR MEDVETET OM den europeiska forskningen och innovationens spetskompetens inom AI och dess avgörande roll när det gäller att möjliggöra spetsvetenskap, inom såväl grundforskning som tillämpad forskning, hantera globala utmaningar, stärka konkurrenskraften, tillgodose samhällets behov och driva på den digitala omställningen i Europa på ett effektivt och inkluderande sätt,
 4. ERKÄNNER betydelsen av AI-samarbete inom vetenskap, särskilt internationellt samarbete, och BETONAR att EU bör bygga vidare på ömsesidiga och icke-diskriminerande partnerskap för att stärka det vetenskapliga utbytet, interoperabiliteten och den ansvarsfulla och etiska utvecklingen med beaktande av forskningssäkerhet och ekonomisk säkerhet,
 5. BETONAR AI:s omvälvande potential och behovet av ansvarsfull, hållbar, etisk och inkluderande användning av AI inom vetenskap för att stimulera banbrytande kunskap och driva på spridningen av innovation, förkorta marknadsledtiden, stärka forsknings- och innovationsresultatet för unionen som helhet och öka dess förmåga att konkurrera globalt, vilket leder till betydande sociala och ekonomiska vinster och förbättrar medlemsstaternas förmåga att växa, vara innovativa, bygga upp ett strategiskt ledarskap inom sektorer med stort genomslag, stärka den ekonomiska säkerheten samt hantera utmaningar,

⁵ C(2025) 884 final.

6. BEAKTAR att AI-system och AI-modeller som särskilt utvecklats och tagits i bruk enbart för vetenskaplig forskning och utveckling samt forsknings-, testnings- och utvecklingsverksamhet avseende AI-system eller AI-modeller innan dessa släpps ut på marknaden eller tas i bruk är undantagna från tillämpningsområdet för förordningen om artificiell intelligens⁶,
7. NOTERAR att EU för närvarande inte har någon särskild och systeminriktad politik för att underlätta för användningen av AI inom vetenskap; en sådan politik bör sammankoppla och komplettera nuvarande och kommande AI-initiativ och AI-instrument för att öka användningen av AI inom vetenskap och tillhandahålla nya, bättre riktade åtgärder för dess tillämpning,
8. ÄR MEDVETET OM kommissionens arbete med den kommande europeiska strategin för AI inom vetenskap och UPPMANAR till att strategin ska bygga på bästa tillgängliga kunskap och praxis och utvecklas i nära samarbete med medlemsstaterna och FoI-gemenskapen, NOTERAR kommissionens nuvarande verksamhet, såsom övningen för ömsesidigt lärande om nationell politik för AI inom vetenskap,
9. BETONAR att denna strategi särskilt bör
 - stödja utvecklingen av tvärvetenskapliga och, där det är gynnsamt, sektorsövergripande forskningsekosystem kring AI inom vetenskap,
 - stärka en samordnad politisk utveckling på EU-nivå och mellan EU-nivå och nationell nivå för en mer ansvarsfull, etisk och inkluderande användning av AI inom vetenskap,
 - tillhandahålla ett effektivt sätt att övervaka AI:s inverkan på den vetenskapliga processen,
 - verka för kompetensutveckling och omskolning av forskare och annan forskningspersonal för att dra nytta av AI-baserade lösningar,
 - främja ansvarsfull, etisk, hållbar och inkluderande användning av AI-baserade system, lösningar och verktyg som är tillämpliga inom FoI,

⁶ EUT L, 2024/1689, 12.7.2024, s. 1.

- stödja fri tillgång till tillförlitliga data på grundval av Fairprinciperna (sökbarhet, tillgänglighet, kompatibilitet och återanvändbarhet) och samtidigt säkerställa proportionella, exakta och effektiva säkerhetsåtgärder för att skydda känslig information och upprätthålla dataintegriteten,
- förbättra sammankopplingen och interoperabiliteten mellan relevant strategisk forskningsinfrastruktur, teknisk infrastruktur och digital infrastruktur samt tillhörande resurser,

En samordnad politik för och ett samordnat stöd till AI inom vetenskap

10. BETONAR vikten av en gemensam europeisk agenda för AI inom vetenskap och UPPMANAR kommissionen att stödja utvecklingen av tvärvetenskapliga forskarsamfund kring AI inom vetenskap, som sammanför AI-forskare och forskare inom andra fält, inbegripet samhällsvetenskap och humaniora, med data- och datorexpertiser och specialister inom högpresterande datorsystem,
11. NOTERAR vikten av finansiering, data, datorkraft, vetenskaplig talang och kompetens för EU:s konkurrenskraft inom AI och UPPMANAR kommissionen att föreslå innovativa sätt att stödja tillgången till dessa resurser för FoI-gemenskapen i hela det europeiska forskningsområdet,
12. NOTERAR idén om att inrätta ett europeiskt råd för AI-forskning, såsom aviserats av kommissionens ordförande, och UPPMANAR kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna om detaljerna i detta initiativ, särskilt dess uppdrag och styrning, för att på bästa sätt utnyttja befintliga initiativ och strukturer,
13. FRAMHÅLLER behovet av att anpassa eller, i förekommande fall, skapa särskilda nationella eller regionala strategier för AI inom vetenskap och dra nytta av synergier med bredare AI-initiativ på både regional, nationell och europeisk nivå, NOTERAR potentialen i kartläggning och övervakning av kommande initiativ för att undvika överlappning och fragmentering och för att tillhandahålla effektiv och förenklad rapportering,
14. EFTERLYSER bättre samordning och utbyte mellan AI-resurser och bredare AI-baserade metoder som utvecklats för vetenskap på medlemsstatsnivå och de som initierats av kommissionen för att maximera effekten och säkerställa att de kompletterar varandra,

Kompetenshöjning och omskolning av FoI-gemenskapen

15. UPPMANAR kommissionen, medlemsstaterna och de europeiska FoI-gemenskaperna i stort att stödja utvecklingen av tillförlitliga europeiska AI-lösningar och ökad och ansvarsfull användning av AI inom vetenskap, BETONAR behovet av att arbeta vidare med att utveckla befintliga och nya strategier och system för att locka, behålla och återföra AI-forsknings- och innovationstalanger till Europa, bland annat genom utveckling av nätverk och utbytesprogram och kompetensplattformen för det europeiska forskningsområdet,
16. BETONAR behovet av bredare tillgång för forskare och innovatörer, forskningschefer och stödpersonal till lämpliga AI-resurser, bland annat genom omfattande program för kompetenshöjning och omskolning inom AI, i syfte att öka deras kapacitet att dra nytta av AI-möjligheter, säkra deras rättvisa tillgång till ny kunskap och ny teknik samt, beroende på vad som är lämpligt, möjliggöra en övergång när det gäller arbetsmetoderna inom FoI som inte lämnar någon utanför,
17. UPPMANAR medlemsstaterna att, i enlighet med sina nationella befogenheter, stödja initiativ inom sekundärutbildning och högre utbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande med särskilda åtgärder för att överbrygga den digitala kompetensklyftan i syfte att tillgodose den växande efterfrågan på AI-expertis inom vetenskap, inbegripet relevanta arbetsmarknadsbehov,
18. FRAMHÅLLER att utvecklingen inom AI-teknik bör undvika snedvridning, könsfördomar eller andra former av diskriminering, EFTERLYSER stöd till underrepresenterade grupper inom STEM-ämnena och AI-forskning genom till exempel mentorskap och andra möjligheter till inkludering och jämnare könsfördelning,

En etisk, hållbar, inkluderande och människocentrerad strategi

19. KONSTATERAR att användningen av AI inom vetenskap medför risker som härrör från tekniska begränsningar, eventuell avsiktlig eller oavsiktlig felaktig användning, oansvarig användning av AI inom vetenskap, inbegripet oetisk användning av algoritmer och modellutformning, datamanipulation, generering av sakfel samt automationssnedvridning, UPPMÄRKSAMMAR att detta skulle kunna leda till felaktig information, snedvridet beslutsfattande och oförutsedda samhällsstörningar, NOTERAR vidare att farhågor som rör förklarbarhet, dataskydd och immateriella rättigheter samt andra frågor kan urholka forskningsmetodernas tillförlitlighet, rättvisa, reproducerbarhet och integritet,
20. VÄDJAR till kommissionen att i nära samarbete med forskarsamhället tillhandahålla kvalitetsriktmärken för AI inom vetenskap och att övervaka effekterna av användningen av AI inom FoI, motverka skadlig användning och varna för olämpliga metoder och annan felaktig användning, i nära samarbete med medlemsstaterna och på grundval av en människocentrerad strategi och principerna om digital humanism, BETONAR behovet av att utveckla och regelbundet uppdatera riktlinjer, riktmärken och bästa praxis för användning av AI inom vetenskap för att säkerställa integritet och transparens och öka tillförlitligheten och giltigheten hos resultaten från FoI, samtidigt som teknisk standardisering uppmuntras för att förbättra interoperabiliteten och reproducerbarheten samt främja AI:s miljöprestanda, VÄLKOMNAR mot denna bakgrund intressenternas dokument från det europeiska forskningsområdets forum: *Living Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in research* (inte översatt till svenska),

Öppna och tillförlitliga data som källa för AI för vetenskap

21. NOTERAR Lundadeklarationen om att maximera fördelarna med FAIR och öppna forskningsdata i Europa, med beaktande av ekonomisk säkerhet och forskningssäkerhet, FRAMHÅLLER behovet av att stimulera och belöna forskare som tillgängliggör sina kurerade data och modeller i enlighet med etiska principer och Fairprinciperna, och som även gör data lämpliga för AI-behandling, vilket främjar harmoniserad datadelning och interoperabilitet och säkerställer samstämmighet med det europeiska öppna forskningsmolnets samordnade modell för datadelning,

22. UPPMANAR medlemsstaterna att aktivt bidra till genomförandet av befintliga gemensamma europeiska dataområden, såsom det europeiska öppna forskningsmolnet, och vid behov nya dataområden för att stödja AI-driven forskning och träning av AI-modeller,
23. UPPMUNTRAR till antagande av praxis för öppen vetenskap inom datainsamling och datadelning samt till uppbyggnad av AI-verktyg för vetenskap, inbegripet användning av öppna modeller och algoritmer, för att öka den AI-drivna vetenskapens effektivitet, transparens och reproducerbarhet,
24. BETONAR behovet av att utarbeta riktlinjer och stödja tekniska lösningar för ansvarsfull användning av AI i vetenskaplig publicering, ANSER att dessa bör behandla frågor om immateriella rättigheter, transparens, integritet och etiska metoder,

Rättvis tillgång till AI-lösningar och sammankopplad infrastruktur

25. UPPMANAR kommissionen och medlemsstaterna att öka insatserna för att bättre koppla samman AI-möjliggörande infrastrukturer och resurser i hela unionen, stödja rättvis tillgång till högpresterande datorsystem och avancerad programvara för forskare och innovatörer samt främja gränsöverskridande och, i förekommande fall, internationellt samarbete mellan forskare och relevanta berörda parter (t.ex. startupföretag och expanderande företag, industrin, sociala organisationer och beslutsfattare),
26. ERINRAR om vikten av att utveckla särskild AI-teknik för tillämpning inom vetenskap, NOTERAR EU:s och medlemsstaternas insatser för att förbättra datorkapaciteten och UPPMANAR dem att – särskilt inom den privata sektorn – stärka berörda parter deltagande, investeringar och samarbete för att uppnå ytterligare förbättringar,
27. BETONAR behovet av ett bättre deltagande av FoI-gemenskapen i det ekosystem som byggs upp kring europeiska högpresterande datorsystem och AI-fabriker, UPPMANAR medlemsstaterna och kommissionen att förbättra infrastrukturens interoperabilitet för att ytterligare stärka och underlätta rättvis tillgång för forskare och innovatörer till datorkapacitet och programvara i syfte att främja forskning om AI och öka dess användning inom vetenskap, samtidigt som man beaktar AI-infrastrukturernas energieffektivitet och miljödimension,

28. NOTERAR potentialen hos EU:s företag, små och medelstora företag, startupföretag och expanderande företag när det gäller att stödja forskare och innovatörer i utvecklingen och utnyttjandet av tillförlitlig AI-baserad teknik för FoI och UPPMANAR kommissionen och medlemsstaterna att stimulera och stödja arbetet med system, tillämpningar eller verktyg för riktad användning av AI inom FoI, med beaktande av immateriella rättigheter och upphovsrätt,
 29. EFTERLYSER användning av offentlig upphandling och finansiering av FoI för att främja införandet av AI-teknik inom till exempel högre utbildningsanstalter, organisationer som finansierar och bedriver forskning, kontor för tekniköverföring samt acceleratorer, vilket främjar integreringen av AI i vetenskapliga processer, universitetsavknoppningar, innovativa startupföretag och expanderande företag.
-